

Homeopati och vetenskapen

Forskning

I debatten om homeopati framhålls oftast att det saknas forskningsdokumentation. Detta påstående överensstämmer inte med fakta, utan det existerar ett stort antal forskningsrapporter och metaanalyser som visar att det finns en påtaglig effekt vid homeopatisk behandling. När forskningsresultaten jämförs med placebo blir slutsatsen att effekten vid homeopatisk behandling inte beror på en placeboeffekt.

”Noll hypotesen att homeopati saknar effekt kan förkastas med säkerhet” är slutsatsen från EU kommissionens forskningsgrupp (se nedan).

Förklaringsmodell

Homeopatin saknar dock en förklaringsmodell som visar hur de homeopatiskt förtunnade medicinerna fungerar. Orsaken är att vetenskapen ännu inte har fått fram mätinstrument som kan påvisa en aktivitet efter potentiering av ett ämne.

Alla homeopatiska mediciner bearbetas enligt en noggrant fastställd procedur s.k. potentiering, vilket innebär en gradvis förtunning som kombineras med mekaniska skakningar. Huvudparten av medicinerna som används ligger över den molekylära gränsen (Avogadros tal). En förståelse för att de fortfarande skapar en effekt är mycket svår att nå via tanke och intellekt. Det krävs ren klinisk erfarenhet eller egna upplevelser för att konstatera att preparaten fortfarande ger effekt.

De homeopatiska medicinerna är dock en större paradox än så, då en ökad bearbetning enligt givna riktlinjer (dvs. i materiella termer en ökad förtunning) medför en bättre effekt på känslomässiga och mentala problem, samt vid en allvarlig akut sjukdom. Detta faktum är enkelt att konstatera via klinisk erfarenhet, men i princip omöjlig att förstå via intellektet då vetenskaplig kunskap helt enkelt saknas på området.

I sammanhanget bör nämnas det faktum att vetenskapen av idag har relativt god kännedom om de 5 % av universum som består av materia, men har än så länge mycket bristfällig kunskap om de resterande 95 % av universum som består av s.k. mörk energi och mörk materia. Så ödmjukhet inför processer som idag inte kan förklaras är på sin plats.

”Det vackraste vi kan uppleva är det oförklarliga. Det är sann vetenskap.”

Albert Einstein

Forskning kan delas in i tre olika områden:

- grundforskning
 - klinisk forskning
 - praktik forskning
-
- Utförd grundforskning visar en tydlig effekt av potentierade läkemedel (dvs. homeopatiskt förtunnande ämnen) på levande organismer. 2003 och 2004 publicerades två forskningsrapporter som visade att histamin förtunnat till D-38 har

biologisk effekt.^{1, 2}. Ytterligare två forskningscenter har bekräftat försöken. Andra försök är utförda med anti-IgE upp till D-120 med visad effekt. Men en förklaringsmodell till hur dessa förtunnade och potentierade mediciner fungerar har inte framkommit.

▪ Det finns en stor mängd forskningsrapporter inom klinisk forskning som visar en stark dokumentation för att homeopati har en klinisk effekt. Försöken är utförda på många olika områden bl.a. hörsnuva, fibromyalgi, öroninflammationer hos barn, migrän, hudproblem, vrickningar, reumatism, postoperativt tarmvred, hosta, underhudsblödningar och kramper. Det är dock svårt att verifiera de kliniska resultaten genom andra forskningsrapporter inom samma område. Genom nya forskningsrön som framkom 2004³ är fibromyalgi den diagnos som har flest undersökningar med positiva resultat. (Data om övriga forskningsrapporter kan sökas i referensförteckningarna för nedan beskrivna metaanalyser.)

Det är vidare utfört minst 4 stycken s.k. metaanalyser, där ett stort antal studier blir bedömda och granskade tillsammans för att se vad det gemensamma utfallet blir.

- 1) 1991 utförde J. Kleijnen et al. i Holland en bedömning av 105 kliniska forskningsförsök med homeopati. 81 av dessa visade ett för den homeopatiska behandlingen fördelaktigt resultat. Hans slutsats var att "bevisen var positiva, men inte tillräckliga". Rekommendation är mer forskning.⁴
- 2) 1996 publicerades en studie utförd av the Homeopathic Medicine Research Group 1 på uppdrag av ett direktiv från EU kommissionen, under namnet "Critical literature review of the effectiveness of homoeopathy: overview of data from homoeopathic medicine trials". De identifierade 377 kliniska försök, utslöt de standardmässigt sämsta och undersökte de kvarvarande som höll god nivå. Deras slutsats uttrycktes som "Noll hypotesen att homeopati saknar effekt kan förkastas med säkerhet". Resultaten kan inte tillskrivas slumpen. Rekommendation är mer forskning.⁵
- 3) 1997 publicerade Linde et al. (Munich universitet) en studie av 89 kliniska försök, som var antingen dubbel blinda eller randomiserade med en placebo kontroll under titeln "Are the clinical effects of homeopathy placebo effect?" Författarnas försiktiga slutsats var att

¹ Belon P, Cumps J, Ennis M, Mannaioni PF, Robertfroid M, Sainte-Laudy J, Wiegant FA. Histamin dilution modulate basophil activation. *Inflamm. Res.* 2004 apr; 53 (5) 181 – 8.

² Lorenz I, Schneider EM, Stolz P, Brack A, Strube J. Sensitive flow cytometric method to test basophil activation influenced by homeopathic histamin dilutions. *Forsch. Komplementarmed. Klass Naturheilkd.* 2003 dec. 10 (6) 316 - 24

³ Bell, Lewis D A, Brooks, Schwartz, Lewis S E, Walsh, Baldwin. Improved clinical status in fibromyalgia patients treated with individualized homeopathic remedies versus placebo. *Rheumatology*, Vol. 43 (5) British Society for Rheumatology 2004.

⁴ Kleijnen J, Knipschild P, Ter Riet G. Clinical trials of homeopathy. *British Medical Journal* 1991; 302 (Feb 9):316 – 323.

⁵ Boissel J-p, Cucherat M, Gauthier E. Critical literature review of the effectiveness of homeopathy: overview of data from homeopathic medicine trials. In Report of Homeopathic Medicine Research Group, European Commission Directorate-General XII, Brussels, 1996 195-210.

"resultatet av denna metaanalys är inte förenlig med hypotesen att de kliniska resultaten av homeopati är fullständigt beroende av placebo". En genomgång av forskningsrapporterna visar dock att en hög procent av försöken gav ett mycket positivt utfall, medan ytterligare en lägre andel visade ett svagare men fortfarande positivt utfall. Enbart 10 av försöken pekade mot att effekten var liktydig med placebo. Dock kunde inget enskilt kliniskt område verifieras. Rekommendationen är mer forskning.⁶

- 4) 1998 publicerade professor P. Bellavite vid universitetet i Verona en studie där han hade undersökt både tillgängliga kliniska forskningsstudier och forskningsstudier inom grundforskning. Enbart studier av hög standard ingick. Hans slutsats angående de kliniska studierna var att "den allmänna uppfattningen att vetenskapliga bevis för klinisk effekt av homeopati saknas måste därför vederläggas".⁷

▪ Den 3:e sorten av forskning är praktikforskning där patienterna själva bedömer behandlingseffektivitet. En sådan undersökning utfördes 1996 av Christie & Ward i Storbritannien med patienter som av läkare blev hänvisade till en homeopat knuten till praktiken.

På förhand var områden som erfarenhetsmässigt har visat sig ge bra resultat med homeopati utvalda och de omfattade eksem, återkommande öroninflammationer hos barn, kronisk sinusit (bihåleinflammation), PMS, migrän, artrit, pollenallergi och hosta.

Patienterna fyllde i ett frågeformulär och svaren står som procentsatser enligt följande:

Är du nöjd med den homeopatiska behandlingen?

<i>Väldigt nöjd</i>	68 %
<i>Nöjd</i>	27 %
<i>Missnöjd</i>	2 %

Hur mycket har ditt tillstånd förbättrats sedan du började behandling hos homeopat?

100 % förbättring hos	16 % av patienterna
90 % "	16 %
80 % "	13 %
70 % "	13 %
60 % "	9 %
50 % eller mindre	18 %
Ingen förändring	16 %

Har du behövt besöka läkare för ditt problem efter att du blev hänvisad till homeopat?

<i>Har inte behövt söka läkare</i>	72 %
<i>Har behövt ny kontakt med läkare</i>	27 %

Kan du tänka dig att besöka en homeopat igen?

⁶ Linde K, Clausius N, Ramirez G, Melchart D, et al. Are the clinical effects of homeopathy placebo effects – A meta-analysis of placebo-controlled trials. The Lancet 1997; 350 (Sep 20): 834 – 843.

⁷ Bellavite P, Research in homeopathy: data, problems and prospects. Ann. 1 st. Super Sanita, 1990, 26 (2): 179 - 87

Ja 97 %
Nej 2 %

Den involverade läkarens kommentar var följande: "Vi önskar att ha homeopati som en del av behandlingserbjudandet därför att det kan behandla tillstånd som är vanligt förekommande, ofta kroniska och där behandlingsresultaten inte är goda med konventionell behandling. Många av tillstånden är inte livshotande och inte heller resurskrävande. Emellertid utgör de en stor del av läkarens dagliga arbetsbörda och har en stor påverkan på patientens livskvalitet." Undersökningen visade att läkarbesöken kunde reduceras med 70 % samt att kostnaden för läkemedel sjönk med 50 %.⁸

Hur är det möjligt?

Homeopatin har 200 år av beprövad erfarenhet, men som jag skrev ovan finns det fortfarande ingen förklaringsmodell för hur medicinerna fungerar.

Att mediciner saknar en förklaringsmodell är dock inget unikt för homeopatiska mediciner. En genomläsning av FASS visar att det finns en mängd använda läkemedel som har "verkningsmekanism okänd" eller att den "antas vara" utan att detta förhindrar deras användande. "Men de är ju vetenskapligt testade", svarar då kritiskt tänkande naturvetare. Så frågan är hur säker den medicinska forskningen är. Visar forskningsrapporterna sanningen? Beskriver de verkligheten? Kan vi lita helt på forskningen? Några exempel på att så inte alltid är fallet refereras nedan:

- Enligt en artikel i Dagens Medicin 2007 uppgavs 30 % fler biverkningar i oberoende studier än i studier utförda av läkemedelsbolagen.

"Läkemedelsbiverkningar är betydligt ovanligare enligt studier som betalats av läkemedelsföretag, jämfört med undersökningar som finansierats på andra sätt. Det visar en ny analys av studier som utvärderat astmaläkemedel."⁹

- Ett annat exempel som belyser problemet med forskning är en metaanalys av moderna antidepressiva läkemedel¹⁰ som enligt redaktionen på British Medical Journal BMJ visar "almost no benefit compared with placebo in mild to moderate depression, with slightly more benefit in severe depression but only because of less response to placebo"¹¹ (nästan ingen effekt jämfört med placebo vid mild till medelsvår depression, med något högre effekt vid kraftig depression men enbart beroende på mindre effekt av placebo). Med andra ord är effekten av antidepressiva läkemedel tvivelaktig.

⁸ Christie E A, Ward A. - Report on NHS (National Health Service) practice-based homeopathy project, Analysis of effectiveness and cost of homeopathic treatment within a GP practice at St. Margaret's Surgery, Bradford on Avon, Wilts

⁹ Dagens Medicin 071023, sökord läkemedelsbiverkningar

¹⁰ Kirsch I, Deacon BJ, Hudeo-Medina TB, Scobria A, Moore TJ, Johnsson BT. Initial severity and antidepressant benefits: a meta-analysis of data submitted to the Food and Drug Administration. PLoS Med. 2008;5(2):e45. Citatet är hämtat från en debattartikel i Läkartidningen nr 16 2008 volym 105.

¹¹ Mayor S. Meta-analysis shows difference between antidepressants and placebo is only significant in severe depression BMJ.2008;336-466.

Vid en jämförelse med de resultat som framkommer i metaanalyserna som redovisats ovan av homeopatisk forskning är skillnaden mellan behandlingseffekt och placebo oftast betydligt starkare vid homeopatisk behandling och trots det accepteras inte homeopatin.

- Även placebobegreppet i sig har börjat ifrågasättas från forskningshåll. Asbjörn Hrobjartsson och Peter Gøtzsche är två forskare vid det ansedda Cochrane Institutet i Köpenhamn som har ifrågasatt placeboeffekten i sig:

”CONCLUSIONS: We found little evidence in general that placebos had powerful clinical effects. Although placebos had no significant effects on objective or binary outcomes, they had possible small benefits in studies with continuous subjective outcomes and for the treatment of pain. Outside the setting of clinical trials, there is no justification for the use of placebos.”¹²

- Slutligen kan även konstateras att även de mer insiktsfulla av svenska läkare börjar nu ifrågasätta om forskningsresultat och evidensbaserad medicin (EBM) räcker för att hjälpa sjuka människor. Från Läkartidningen är följande citat hämtat: ”Vi vill med våra åtgärder inte endast bota sjukdomar, utan vi vill också hjälpa människor att uppleva hälsa. Idag finns det många människor som är »botade« men ändå upplever ohälsa. De söker hjälp i vården men får beskedet att det inte finns något »fel«. Vårt mål måste vara att hjälpa dessa människor att känna välbefinnande, vilket är detsamma som förbättrad hälsa.”¹³

Sammanfattningen blir att osäkerheten är stor angående området sjukdom och hälsa. Den som tvärsäkert uttalar sig om vad som fungerar respektive inte fungerar visar enbart en brist på högre förståelse och kunskapsnivå.

Problemen inom sjukvården förklaras delvis genom att se på definitionen av hälsa. Läkare saknar nämligen en definition av hälsa. De har enbart en av sjukdom:

”En sjukdom är ett tillstånd hos en individ som interfererar med (eller förhindrar) normalfunktionen hos något organ eller organsystem hos tillståndets bärare.”

Det innebär att sjukvården inte har något helhetsperspektiv på sjukdom samt ingen annan målsättning med behandlingen än symtomdämpande. Ett exempel på vad som kan ske när ett helhetsperspektiv saknas är när föräldrar berättar hur deras barn blir mer rastlösa och aggressiva efter att de har fått ett antal antibiotikabehandlingar. Deras akuta symptom tas bort men gradvis uppträder psykiska problem istället. Inom homeopatin benämns en sådan behandling ”undertryckande” och resultatet visar att en att personen faktiskt kan bli sjukare av en behandling än utgångsläget.

12 PMID: 11372012 [PubMed - indexed for MEDLINE / N Engl J Med 2001 Jul 26;345(4):304. Is the placebo powerless? An analysis of clinical trials comparing placebo with no treatment. Department of Medical Philosophy and Clinical Theory, University of Copenhagen, Panum Institute, and the Nordic Cochrane Centre, Rigshospitalet, Denmark.

13 Nordemar R, Bullington J, Hægerstam G. Evidensbaserad medicin räcker inte! Läkartidningen 080311

I motsättning till läkarkåren så har däremot WHO en riktigt bra definition av hälsa:

”Hälsa är ett tillstånd av fullständigt fysisk, psykiskt och socialt välbefinnande och inte bara frånvaro av sjukdom eller svaghet.”

Skillnaden ligger i att WHO sätter in människan i en helhetssyn och förstår att vi är mer än bara vår kropp. De förstår att psyket normalt graderas över fysiska symtom. Man kan leva ett bra liv när man har ont i sina leder men har ett psykiskt välmående. Men det hjälper inte hur bra kroppen än fungerar när personen har en depression. Jag förklarade i avsnittet ”Vad är naturens målsättning med ditt liv?” hur alla fysiska symtom egentligen startar i psyket genom stress som i sin tur är utlöst av framförallt känslomässiga problem. För att kunna uppnå WHO: s hälsodefinition måste en behandling utföras med ett helhetsperspektiv så att de bakomliggande orsakerna till psykets stress successivt avlägsnas.

Homeopatisk behandlingsfilosofi lär ut hur man som behandlare vet att en patient förflyttar sig mot en högre nivå av hälsa. Det innefattar bl.a. vad som kallas ”Herings lag” nämligen att symtom skall förflytta sig inifrån och ut, uppifrån och ned samt att gamla symtom ska återkomma för att sedan försvinna igen (personen ska backa i sin egen sjukdomsutveckling).

Klassisk homeopati har en stor potential och under förutsättning att utövarna får bättre utbildning och träning än vad som sker idag är möjligheten stor för att behandlingsmetoden kan förbättra människors hälsa samtidigt som kostnaderna sjunker.